

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 4, MD-2012, IDNO 1013620006757
E-mail: info@aopd.md; Tel: +373 79222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Nr.104 Data 30.12.2021

Ministerul Sănătății Republicii Moldova

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova implementează proiectul "Analiza politicilor din perspectiva de gen pentru sporirea accesibilității persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova", în perioada 1 februarie -31 decembrie 2021.

În cadrul proiectului a fost elaborat Raportul de analiza a măsurilor de protecție și accesibilitate a persoanelor cu dizabilități din perspectiva bugetării sensibile la gen. Raportul¹ analizează *Planul de acțiuni pentru implementarea Obiectivului 1. Îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități la măsuri de protecție socială în comunitate și Obiectivului 6. Asigurarea accesibilității la infrastructură, la transporturi, la informație și comunicații pentru persoanele cu dizabilități* din cadrul Programului Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități pe anii 2017-2022².

În urma analizei *Obiectivului 1. Îmbunătățirea accesului persoanelor cu dizabilități la măsuri de protecție socială în comunitate* s-a constatat că toate 9 acțiuni prevăd măsuri de protecție pentru 2017-2022 în mod general, în conținut nu este integrată dimensiunea de gen; doar 8 acțiuni au un buget planificat. Acest buget nu este sensibil la gen, deoarece nici un indicator care măsoară realizarea acțiunii nu are indicatori dezagregați pe sexe. Totodată, nu sunt stabilite valorile de referință și valorile planificate pentru indicatorii elaborați. Drept rezultat nu este posibil de apreciat dacă acțiunile au fost realizate sau nu din perspectiva de gen, deoarece nu există date bazate pe evidențe anuale.

Analiza implementării *Obiectivului 6. Asigurarea accesibilității la infrastructură, la transporturi, la informație și comunicații pentru persoanele cu dizabilități* din cadrul Programului Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități pe anii 2017-2022, din perspectiva de gen arată că toate 7 acțiuni prevăd măsuri de accesibilitate, dar nu au integrată dimensiunea de gen. Doar în cazul a 3 acțiuni există un buget planificat. Acest buget nu este sensibil la gen, deoarece nici un indicator care măsoară realizarea acțiunii nu

¹ <https://aopd.md/analiza-masurilor-de-protectie-si-accesibilitate-a-persoanelor-cu-dizabilitati-din-perspectiva-bugetarii-sensibile-la-gen/>

² HG 723/2017 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=101863&lang=ro

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 4, MD-2012, IDNO 1013620006757

E-mail: info@aopd.md; Tel: +373 79222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

are indicatori dezagregați pe sexe. Totodată, nu sunt stabilite valorile de referință și valorile planificate pentru indicatorii elaborați. Drept rezultat nu este posibil de apreciat dacă acțiunile au fost realizate sau nu din perspectiva de gen, deoarece nu existe date bazate pe evidențe anuale.

În baza rezultatelor și constatărilor analizei obiectivelor 1 și 6 ale PNISPD venim cu următoarele recomandări:

- Elaborarea unor studii de fezabilitate care ar arăta impactul politicilor și bugetelor sensibile la gen asupra incluziunii și participarea fetelor și femeilor cu dizabilități care constituie unul din cele mai sub-reprezentate și excluse grupuri pentru a arăta autorităților impactul care îl poate avea de exemplu bugetarea sensibilă la gen în domeniul accesibilității pentru a spori accesul fetelor și băieților, femeilor și bărbaților la educație, servicii universale, angajare, participare la viața socială, culturală și politică.
- Schimbarea paradigmei în procesul de elaborare a politicilor publice prin integrarea condițiilor: *egalitate și nediscriminare, accesibilitate și bugetare sensibilă la gen* și responsabilizarea guvernului pentru obligațiile asumate prin Agenda 2030 - "a nu lăsa pe nimeni în urmă".
- Elaborarea ghidurilor metodologice pentru autoritățile publice, specialiști în domeniul construcțiilor, transporturilor, informației și comunicațiilor cu privire la modalitățile de integrare a dimensiunii de gen în bugetele accesibilitate și a costurilor de accesibilitate în bugetele generale în baza analizei nevoilor și impactului pe grupe de populație (femei, bărbați, grupe de vârstă).
- Elaborarea instrucțiunilor clare pentru autorități și instituții publice pentru bugetarea sensibilă la gen în concordanță cu *indicatorii de progres și a rezultatelor scontate elaborate pentru monitorizarea și evaluarea politicilor*.
- Elaborarea unei soluții digitale care ar asigura legătura dintre politicile elaborate și programele de bugetare pentru a putea monitoriza și evalua eficiența și impactului politicilor și bugetelor din perspectiva de gen și dizabilitate.
- Elaborarea programelor de instruire inițială și continuă în elaborarea indicatorilor sensibili la gen și dizabilitate, integrarea condițiilor *egalitate și nediscriminare, accesibilitate și bugetarea sensibilă la gen* în toate documentele de politici, monitorizarea și evaluarea politicilor și bugetelor în baza evidențelor stabilite conform condițiilor recomandate de mecanismele internaționale.
- Crearea mecanismelor de consultare și participare a femeilor și bărbaților cu dizabilități, a familiilor cu copii mici și organizațiile societății civile în domeniul promovării drepturilor femeilor și bărbaților

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 4, MD-2012, IDNO 1013620006757

E-mail: info@aopd.md; Tel: +373 79222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

cu dizabilități în procesul de planificare a bugetelor publice pentru accesibilitate și alte măsuri speciale de protecție socială și incluziune pentru a asigura integrarea dimensiunii de gen.

- Crearea și consolidarea mecanismului de monitorizare și evaluare a bugetelor în domeniile accesibilității și incluziunii în mod participativ cu implicarea femeilor și bărbaților cu dizabilități, cu mobilitate redusă și a organizațiilor societății civile, pentru a urmări eficiența și impactul utilizării bugetului public, pe de o parte, iar pe de altă parte pentru a convinge autoritățile despre necesitatea integrării costurilor de accesibilitate sensibile la dimensiunea gen.
- Îmbunătățirea procesului de achiziții publice prin includerea în condițiile tehnice de aplicare la concursurilor de achiziții a *criteriului de accesibilitate* pentru a asigura participarea deplină la viața comunității a femeilor și bărbaților cu dizabilități.
- Includerea în grupurile de evaluare a concursurilor de achiziții publice și a reprezentanților persoanelor cu dizabilități, inclusiv femei pentru a evalua gradul de corespundere a ofertelor înaintate cu criteriul de accesibilitate în conformitate cu principiul designului universal și/sau a acomodării rezonabile și egalității de gen.
- Încurajarea autorităților să publice bugetele anuale în format accesibil cu evidențierea categoriilor de cheltuieli unde sunt integrate costuri de accesibilitate și incluziune pentru a arăta impactul asupra femeilor și bărbaților cu dizabilități.
- Elaborarea unei metodologii de integrare a dimensiunii de gen și dizabilitate în toate documentele de politici și avizarea acestora prin prisma gradului de conformitate cu cele trei precondiții utilizate în această analiză (*egalitate și nediscriminare, accesibilitate, bugetare sensibilă la gen*). Totodată, în baza precondițiilor stabilite, se recomandă elaborarea unei metodologii de calculare a indexului egalității și dizabilității pentru monitorizarea și evaluarea integrării drepturilor persoanelor cu dizabilități, în mod special drepturile femeilor în politici și bugete publice.
- Identificarea domeniilor unde sunt înregistrate cele mai semnificative diferențe de gen pe diferite domenii de activitate, în special domenii unde predomină discriminarea multiplă pe criteriu de dizabilitate și gen (accesul la servicii sociale, servicii de sănătate sexuală și reproductivă, piața muncii, accesul la resurse, politica, educația, sănătatea etc.) și elaborarea propunerilor de politici publice și bugete eficiente, care vor aborda într-un mod exhaustiv inechitățile de gen și dizabilitate.

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 4, MD-2012, IDNO 1013620006757
E-mail: info@aopd.md; Tel: +373 79222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Urmare celor expuse AOPD solicită respectuos în procesul de elaborare, bugetare și implementare a politicilor publice să se țină cont de constatările și recomandările raportului de analiză, fapt care va contribui la incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități în egala măsură a femeilor și bărbaților.

Cu respect,
Director executiv

Galina Climov